XVI. évfolyam. Székelyudvarhely, 1913. november 1. 44. szám.

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
Előfizetésiára: Egész évre 8 K. Negyedévre 2 K. Tanitóknak és jegyzőknek 6 K.
Egy szám ára 16 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utcza 14 sz. — Megjelenik minden vasárnap
Nyilttér soronkint 50 fillér.

Iparunk érdekei.

Székelyudvarhely, okt. 29.

Rámutattunk, hogy általános közgazdasági élénkség nélkül nem lehetséges iparfejlesztés. Ebből a szempontból nézve, megállapitottuk ipari fejlődésünk legnagyobb akadályát abban a hátramaradásban, hogy Udvarhelyvármegye a körülötte való vidékekhez képest inferioritásba került, mert az általános nemzetgazdasági forgalomból mintegy kiközösitették.

Ezen a dolgon legsürgősebben a Marostorda-, Csik- és Háromszékmegyék felé vezető vasutvonalak kiépitésével lehet segiteni. Hiszen volt szó azon a vitaestélyen a vasutról is, de nézetünk szerint inkább csak mellékesen, mintegy pótlásképpen érintették ezt a kérdést, s a mi lényegesebb kiemelés volt ebben, az is csak a Csikszereda felé vezető vasutnak szólott. Mindenesetre kell, sőt égetően szükséges a csikszeredai csatlakozás, de ez Udvarhelyvármegyére, s különösen annak központjára, Székelyudvarhelyre nézve még nem elég, mert a marostordai és háromszéki csatlakozás nélkül a Sóvidék és Erdővidék teljesen el van szakitva Udvarhelyvármegye közgazdasági egységéből. Ez egység pótlása egyedül a csikszeredai csatlakozással meg nem történhetik, mert ugyan ez a csatlakozás is forgalmat hoz ide, de nem annyira elegendőt, hogy *meglevő* kisiparunk és kereskedelmünk kellő megélhetést tudjon abban találni.

És éppen abban van az udvarhelymegyei iparfejlesztés hivatása, hogy a meglevő ipari és kereskedelmi készségek dologhoz juttatásával működjék. Erre kell összpontositani a szervező, irányitó, tőkét és érdeklődést ideterelő mozgalmakat. Nem uj ipari irányokkal való kisérletezés, nem is egy uj kereső nemzedék létesitésére ható más iskolai szellem szükséges elsősorban, mert ez a meglevő iparágakon és kereső nemzedékeken nem segit. Ellenben a meglevő iparágaknak és kereskedő-nemzedékeknek anyagi biztonsághoz jutása minden szóbeli buzditásnál jobban hat arra, hogy a kereső pályák iránti előszeretet az uj nemzedékhez szükséges ifjuságban kifejlődjék. Ha látják a szülők, s ezek az ifjak maguk is, hogy az ipari és kereskedői foglalkozás biztos életmódot nyujt, akkor nem szükséges senkit se e foglalkozások megbecsülésére és keresésére biztatni, mert maga a megélhetés ösztöne önként e foglalkozások felé tereli az ifjuságot.

Ezért szükséges tehát az is, hogy Udvarhelyvármegyében egyelőre ne uj kereső czentrumok létesitésére törekedjünk, hanem a meglevő ipari és kereskedelmi czentrumot, vagyis magát Székelyudvarhely várost juttassuk erőhöz. Itt szükséges az iparosnak munkát adni s részére fogyasztási vidéket szervezni és vele a helyi kereskedelmet is olyan kölcsönös összeköttetésbe hozni, hogy egymást támogatva és nem egymással versenyezve, boldoguljanak. Mert ugy áll a helyzet, hogy a helyi ipar és kereskedelem nagyobb vidék hiján teljesen rászorul a helyi piaczra, de nagyobb kiterjedésü üzleti összeköttetés nem lévén, a helyi vevők hitelbeli vagy egyéb igényeit máshonnan bejövő keresettel ellensulyozni nem tudja, s igy a helyi piacz is lassan-lassan elmozdul a helyi kereső osztályok kezeügyéből. Különösen pedig az iparosok maradnak magukra, mert a kereskedők az itten beszerezhető iparczikkeket is a közönség különböző igényei folytán, onnan szerzik be, a hol a beszerzett árukra hosszabb idejü hitelt kaphatnak. Egészen ilyen az állapot a czipésziparra, szabóiparra és kalaposiparra nézve, mely iparágak pedig itt nálunk is szépen fejlődtek. És ilyen állapot kezdő nyomai mutatkoznak az asztalosiparra nézve, a mely pedig szintén tehetséges és jókezü iparosmesterekkel dicsekedhetik. Mindezekben hosszabb lejáratu és altruisztikus irányu hitelnyujtás segithetue, melynek segélyével az iparos képes legyen nagyobb tömegü és a bécsi gyárak 6 hónapos hitelezéseivel versenyezni tudó árutermeléssel dolgozni, s a termékeket a külföldi termelőknél könnyebb föltételek mellett átadni a helyi kereskedelemnek.

Külön lapra tartozik a csizmadia-ipar helyzete, s a fazekas-iparosoké, meg a bőriparosoké. Mindhárom iparág a székelyudvarhelyi polgárság legnagyobb részének nemcsak foglalkozást, hanem jómódot is adott, s ma már vergődik. A vele foglalkozók száma azonban ma is igen nagy, s iparososztályunknak szinte felerészét teszi. Ilyen nagyszámu embersokaságnak az anyagi pusztulása sulyos veszteséget és megrendülést okoz egész társadalmunkra nézve is, itt tehát ez okból is imminens sürgősséggel szükséges a segitség. Mindhárom iparág tömegtermelésre hivatott, tehát ilyen irányu berendezkedéssel egyesiteni és szervezni kellene a benne foglalkozókat termelő szövetkezetekbe, illetve egy beváltó és raktározó árucsarnok köré. A termelő szövetkezet különösen a bőriparosoknak és fazekasiparosoknak szükséges, az árucsarnok pedig különösen a csizmadiáknak, de a fazekasoknak is. Mindenik intézmény nagyobb összegü államkölcsönnel kellene, hogy meginduljon, mert tömegtermelés tőke nélkül lehetetlen; tőkéje pedig az illető iparosoknak éppen azért nincs, mert a máshonnan jövő tömegtermeléssel szemben a maga kis termelésével háttérbe szorult, s forgó tőkéjét megélhetése végett ki kellett vonnia az üzletéből. Napról-napra való élés állott be ebből; az illető iparos egy napi termelésének is a továbbadására szorul, mert különben nincs mit ennie s nincs anyaga, a mit a következő nap feldolgozhasson. Ha ehhez még az a további állapot következik be, hogy a napi termelést se tudja az az illető iparos rögtönös pénzértékre beváltani, akkor beáll ezekre a szép és gazdag multu iparágakra a végleges katasztrófa.

Mindenesetre helyes dolog az is, a mit a vitaestély előadója felhozott, hogy az iparosok ipartestületbe szervezkedjenek. Azonban ez az ipari fejlődéssel önként be fog következni, mert a testületi szervezkedés szüksége akkor már hajtó érzéssé válik, hogy a kifejlett érdekek közös védelmet kapjanak. De addig, kifejlett érdekek nélkül nincs a mit védjen az ipartestületi szervezkedés se. Előbb az a fő, hogy talpra állhassanak azok, a kikre a testületi és hatósági jellegü szervezkedést majd épiteni lehet. Előbb az ipari biztonságot szükséges megteremteni, s csak azután jöhet e biztonság külső öltözéke; megforditva az ipartestületi szervezkedés csak tartalmatlan, üres formaság lenne. Ezért tartjuk tehát előbbre valónak azt, hogy egyes iparágaink embereit a fentebb emlitett módokon erőhöz kell juttatni, s fel kell segiteni, vagyis Székelyudvarhely várost minden irányban forgalomgyüjtő központtá kell tenni és iparosainak hitel s tőkenyujtás utján a külföldi, vagy más vidéki versennyel szemben alkalmazkodó képességet szerezni.

E szerint tehát végső kifejlődésben álláspontunk az, hogy a meglevő erőkkel és készségekkel kell az iparfejlesztő intencióknak foglalkoznia, s csak a meglevőkről lehet ismeretlenekre és uj alkotásokra átmennie. Ez a fejlődés logikus, természetes és leghelyesebbnek látszó utja. Ebből a szempontból pedig a székelyudvarhelyi kisiparoson kivül még a felső vidéki vasipar érdekei jöhetnek számba, a mely vidéken nagyhirü geologusok véleménye szerint is kimerithetlen természeti alapja van a nagyszabásu vasmüveknek. És a kezdete is megvan a vasmüvekkel való foglalkozásnak, tehát itt koczkázatot nem jelentene a befektetés. De jelentené a legnagyobb befektetés is egy egész nagy vidék népének az indusztriális felemelését, folytonos ellátását s jelentené azt, hogy a csiki vasuti összeköttetésünk a nagyszabásu vasmüvekkel való üzletek folytán a távoli nemzetközi piaczokra is jelentőséges forgalmi pont lenne.

Ezek nem álmok, ezek valóságok, a miket befektetésekkel mind nyilvánvalóvá lehet tenni. Vasut és befektetés; ez a két intézmény iparfejlesztésünknek a titka. Az előbbi

azzal, hogy visszakapcsol minket az általános közgazdasági forgalomba és egyfelől a vármegye minden vidékét a kisipari központ felé szervezi, másfelől a lehetséges gyárvidéket is a nagy fogyasztók területeivel összeköti. Az utóbbi, a befektetés pedig azzal válik elemévé iparfejlesztésünknek, hogy ma, a mikor tulajdonképpen tőkék harcza a közgazdasági élet, nálunk is ugy a meglevő kisipari erők, mint a gyáripari lehetőségek csak a befektetések segitségével állhatnak meg a közgazdasági világversenyben.

Mindezek után az iparfejlesztési vita anyagából még csak a házi iparra nézve lehetnek megjegyzéseink. De minden megjegyzést egyesitünk az arra való utalásban, hogy fentebbi fejtegetésünk szerint is mi csak a meglevő ipari készségek és ipari erők istápolását látjuk helyesnek. Házi ipar pedig nálunk már nincsen, szerszámgyártó házi ipar pedig (a mit a vitaestély előadója ajánlt) nem is volt, s apostol sem mutatkozik, a ki az ilyen irányu házi ipart alapos, folytonos, kitartó termelésre és mindig biztos értékesitésre szervezni tudná. Tehát háziiparról, a mely nincs, semmi emlékezés ne legyen.

A közigazgatás reformja.

— Semmi pozitivum. —

Székelyudvarhely, okt. 30.

A közigazgatás reformjára vonatkozó törvényjavaslat már teljesen készen fekszik a belügyminiszteriumban. Azok a hirek tehát, a melyek arról szóltak, hogy a törvényjavaslat legközelebb már a Ház asztalára kerül, teljesen fodik a valóságot. Hogy azonban minő elvek érvényesülnek a javaslatban s hogy egyáltalán mit várhatunk a reformtól, arról még semmi pozitiv hir sem szivárgott ki a nyilvánosságra.

Nemcsak a nyilvánosságra, hanem még magában a belügyminiszteriumban vezető állásban levő tisztviselők sincsenek tisztában azzal, hogy mit hoz a reform. Az egész törvényjavaslatot Némethy Károly államtitkár dolgozta ki, a ki az előkészités munkájába senkit se vont be. Az, hogy a reform Némethynek, a városi és vármegyei életet alaposan ismerő, kiváló közigazgatási szakembernek a munkája, bizonyára megnyugtatásul szolgálhat.

Hogy viszont a kormány a parlamenti tárgyalás előtt nem ismerteti meg a reformjavaslat tartalmát s hogy nem hallgatja meg különböző közigazgatási szakemberek véleményét, annak magyarázata az, hogy el akarja kerülni az esetleges sajtóhadjáratot és egyes törvényhatóságoknak esetleges tiltakozó feliratát, a melyeket az ellenzék politikai agitációja kiválthatna. Egy bizonyosnak látszik, hogy a törvényjavaslat szakitani fog a tisztviselők választási rendszerével és áttér a kinevezési rendszerre. Az is bizonyos, hogy általános közigazgatási reformokról lesz szó, tehát nemcsak a vármegyei, hanem a városi törvényhatóságokat is érinteni fogja a javaslat.

Pozitivumként lehet még megállapitani, hogy a kormánynak szándékában van megreformálni a közigazgatási tisztviselők kvalifikációját is. Ahogy a biróságoknál sem elégséges a jogtudományi államvizsga, hanem le kell tenni a birói vizsgát is, ugy a jövőben a közigazgatásnál sem lesz elegendő az államtudományi államvizsga, hanem bizonyos gyakorlati idő után közigazgatási szakvizsgát is kell tenni a tisztviselőknek. Ennek előfutárjait képezik a közigazgatási továbbképző tanfolyamok, a melyeket a jövőben rendszeresiteni és kibővíteni fognak. Végeredményében ma ugy áll a helyzet és ezt szinte bizonyosra lehet venni, hogy a kormány még az őszi ülésszak folyamán beterjeszti a közigazgatási reformra vonatkozó törvényjavaslatot, a melyet ugy a képviselőház bizottsága, mint plenuma gyors tempóban fog letárgyalni.

Sok hü-hó . . .

Székelyudvarhely, okt. 31.

„Attól a csapástól, hogy az országnak ilyen ellenzéke van, nem válthatjuk meg az országot.“ Ezzel a kijelentéssel végezte Tisza István szombati beszédét. A nyomában támadt zugó tapsviharnak visszhangja lesz az országban, de különösen visszhangja lesz az országnak ellenzéki közönségénél. Mert ennek a közönségnek kell legjobban érezni, hogy ez milyen.

Két hét óta folyik az ellenzék fegyvercsörtetése. Két hete tanácskoznak, telegrafálnak, kiabálnak, készülődnek a nagy, döntő rohamra. Lapjaikban napról-napra ilyen czimü czikkeket olvasunk: Összecsapás előtt. És mi lett a nagy nekigyürkőzés vége? Az ellenzék szombaton épen ugy távol maradt a képviselőház üléséről, mint másfél év óta minden alkalommal. Sipjaik és trombitáik befagytak, egyéb akczióra pedig képtelenek és tehetetlenek.

Az ellenzéknek e teljes megsemmisülése még élesebb világitásba került Tisza István beszéde alatt. A miniszterelnök miután a szigeti kaszinó ügyét történelmi hüséggel állitotta a Ház és az ország közvélemény elé, megemlékezett az ellenzék szereplésérol és kifejtette a bujkáló és sztrájkpolitika szánalmasságát. Az ország külpolitikai veszedelmek előtt áll, az ellenzék a katonai terhek miatt, a rossz gazdasági viszonyok miatt, a közszabadságok állitólagos megnyomoritása miatt kesereg, de azért nem jön be, nem támad, nem ellenőriz, mert szerinte érvényben a házszabály és mert palotaőrök vannak. Ő ürügyet keres a bujkálásra, mert ez neki kényelmes. Bujkált az előtt is, kitért az érdemleges munka elől — technikai obstrukczióval. Most csak folytatja a régi bujkálást. A sztrájk igen hatásos fegyver, ha a munkát a sztrájkolók nélkül nem lehet elvégezni, de nevetséges, ha a munkát sztrájk mellett sokkal kényelmesebben lehet végezni.

Végzetes volt a szombati nap az ellenzékre, melyet aztán csütörtökön igyekezett jóvátenni. Szépen bevonult a Házba s ezzel egy lépést tett a parlamenti élet felé.

KÖZIGAZGATÁS.

A fölösszámuak kiválasztása. A véderő törvény értelmében a fölösszámuak kiválasztásának vegyes bizottságok által kell történnie. A kiegészitési parancsnokságok székhelyén, igy *Székelyudvarhelyen* is szervezett bizottságot most utasitotta a miniszter, hogy munkálatait nov. 26-ig elvégezze. A székelyudvarhelyi bizottság elnöke *Fejér* Sándor csiki alispán, tagjai: *Gotthárd* János polgármester, *Bartalis* Ágoston csiki főszolgabiró.

*

Állitáskötelesek állománybavétele. A honvédelmi miniszter a napokban kelt és Udvarhelyvármegye közönségéhez intézett rendeletében, a védtörvényi utasitás rendelkezésére való tekintettel, mely szerint az október 1-től deczember 31-ig besorozott állitáskötelesek a besorozás napján veendő állományba, a védtörvényi utasitás vonatkozó pontjának részbeni megváltoztatásával elrendeli, hogy azok a hadkötelesek, akik október 1-től az ugyanazon évi ujonczjutalékok számbavételéig terjedő idő alatt az illetékes kiegészitési kerületben állitás utján soroztattak be, a besorozás napján és pedig minden sorozójárásban a korosztályok és sorszámok sorrendjében veendők fel folytatólag a beosztási lajstromba és osztandók be. Azokat a hadköteleseket ellenben, a kik az ugyanezen idő alatt azonban megkeresés vagy felülvizsgálat utján soroztattak be, az állitási lajstrom kivonatok, illetőleg felülvizsgálati lajstromok beérkezte sorrendjében, ha pedig egyidejüleg több kivonat vagy lajstrom érkezik be, meghatározott sorrendben kell folytatólag a beosztási lajstromba felvenni és beosztani. Tekintettel továbbá arra, hogy az idézett §. nem tartalmaz rendelkezést olyanokra nézve, akik ugyan az ujonczjutalékok számbavétele után az illető év deczember 31-éig soroztattak be, de akikre vonatkozólag az állitási vagy felülvizsgálati lajstromok csak deczember 31-ike után érkeznek be az illetékes kiegészitési kerületi parancsnoksághoz, elrendeli, hogy ezen, az ujonczjutalékok számbavétele után az illető év deczember 31-ig besorozottak az idézett szakasz 11. pontja rendelkezései szerint, folytatólagosan, de vörös tentával vezettessenek be a beosztási lajstromba és osztassanak be.

Természeti emlékek Udvarhelyvármegyében.

— A bizottságilag összeirt tárgyak. —

Székelyudvarhely, okt. 30.

A földmivelésügyi miniszter rendelete értelmében a természeti emlékek összeirására megalakult bizottság *Sebesi* János alispán elnökletével a napokban tartott ülésében állitotta össze az Udvarhelyvármegye területéről bejelentett természeti emlékeket. Az érdekes kimutatást a következőkben ismertetjük:

1. Zeta vára, Zetelaka község határában; történeti emlék. 2. Erzsébet liget, Oroszhegy; Erzsébet királyné emlékére ültetve. 3. Homoródjánosfalván Hegyköve és Kövesoldal; egy 2·5 m. magas kőfal, melyen három ember alak van bevésve és Tégiás G. megállapitása szerint római korból való. 4. Székelyudvarhelyen Budvár, Budának az Atilla öcscsének a vára; várszerü épitkezés nyomai most is láthatók. 5. Szarkakő. 6. Mészárosok fája; mintegy 300 éves fa a Csererdőben; kocsántalan tölgy. Törzsébe ezelőtt 40—50 évvel egy vaskeresztet erősitett a mészáros ipartársulat; a jó makk termés örömére a társulat ezen fa árnyában itta az áldomást. 7. Tölgyerdő részlet Daróczon; kiránduló hely. 8. Nagygalambfalván 1 tölgyfa, mellmagassági átmérője 2·80 m., a korona térfogata 24 négyszög méter. 9. Homródalmáson a mész cseppkő barlang; a török világban a székelyek menekülő helye. 10. Luczfenyves Almáson, melynek sajátságos jellege, hogy a gyökfő a föld felszinétől 1 m. kiemelkedik. 11. Magyarhermányban a Kukuk szikla, melynek odiuban ősemberi maradványokat találtak. 12. Bibarczfalván az Aranyos kőszál; bükkerdő tengerben álló merész sziklacsoportozat. 13. A Székely-Seltershez vivő ut mellett álló változatos sziklasor, mely ugy néz ki, mintha kézzel rakták volna össze. 14. Kiruly-fürdőnél a Kiruly-, Solyom- és Kossuth-szikla. 15. Erdőfülén a Kormos mindkét partján levő trachit sziklacsoport, hatalmas eruptiv sziklagörgetegekkel. 16. Almáson mintegy 10 k. holdon levő meredek hegycsuszamlás 17. Vargyason a Rikában Atilla hun király Réka nevü feleségének köve, hol a monda szerint Rika el van temetve. 18. Homoródjánosfalván a római által megkezdett kőbánya, melyben van egy üreg, hol kőből való butorzat van. 19. Korondon az aragonit bánya. 20. A Bágyi vár romja, melyből még csak egy kevés van a földben meg. 21. Székelydályai ref. templom freskói, melyek csaknem ép állapotban vannak. 22. Székelyudvarhelyt a sósfürdő melletti kápolna, mely a 16-ik századból való. 23. A Székely Támad vára, mely 1562-ben épült, s a melynek legszebb részét, a mikor a reáliskolát épitették, lebontották. 24. A piacztéri milleniumi emlék. 25. A sertéspiacztéren kiemelt római fürdő falazata, melyet ásatás után elföldeltek. 26. Betfalván az Erzsébet-kut. 27. Lövétén az Abel tornya fa. 28. Parajd határában Rapsóné vára, a gótok által épitett vár, mely bizarr alaku trachyt sziklákon állott. 29. Firtosváraljánál a Firtos vára. 30. Tartód vára Szentléleken. 31. Ősi tőzeg telep Korondon. 32. Hom.-keményfalván egy bükkfa, 150 éves. 33. Gyepesen két összenőtt bükkfa. 34. Római sáncz, mely Felsőrákos, Vargyas, Okland, Karácsonyfalván balad át. 35. Ugyanaz a Rika hegyben. 36. Római lovagló iskola Homoródszentpálon. 37. Tordátfalván 4—5 földhalom; a monda szerint egy kőszivü megátkozott ember kövé vált szénakazlai. 38. Homoródszentpál és Kacza közt több kavicsos földhalom, 1519-ben ide temetett székelyek sirhalmai. 39. Székelyzsomboron a várkastély.

Udvarhelymegye mezőgazdasága.

Székelyudvarhely, okt. 31.

Vissza-visszatér a nap derüsebb sugara... bucsuzóra. Zizegve aláhulló lomb, az avarodó tarlón fütyörésző szél adja a dekorácziót a mezőgazda bevonulásának... hja, őszre hajlott az idő s itt a rekedet embernek, állatnak egyaránt. A szokatlanul kedvező száraz jellegű időjárás nagyban elősegitette a szántási és vetési munkálatokat, annyira, hogy ez ma már egész vármegyében befejezettnek tekinthető. A normálisnál magasabb hőmérséklet a talajt kiszáritotta, a szántást gyorsan beérlelte, minélfogva megfelelően porhanyitott talajba jutott a mag, mely rövidesen csirázván a gazdag harmatoktól igen szép fejlődésnek indult s itt-ott a korábbi vetéseknél a bokrosodásnak kétségtelen jelei is mutatkoznak. A kedvező vetési eredmények megnyugvást keltő hangulatával hagyja ott a mezőgazda a gazdasági év bezárultával a mezőt, melynek avarára még egy párszor kiveri a havasi legelőről elég jó kondiczióban haza terelt állatait, hasznositani a korán beállott derektől megszenvedett időleges legelőjét. A falukon jobbra-balra még zug a cséplőgép kelepelője és helyet ad az utolsó takarmánytermésnek, melynek kevés, de jó minőségü termését gondosan helyezi el a gazda a tél nehéz napjaira. Az apró fehér- és cselédnépség serényen vagdalja a tengeri szárát, mit a nehéz időkben megbecsülni tanult a székely gazda s már sok helyen a fészer alá is került. Ezekkel aztán a gazdasági munka teljesen bekerült a beltelkekre, hol szorgalmas kezek dolgoznak a télre való előkészülésen.

*

Utóbbi jelentésünkben tüzetesen beszámoltunk a buza, rozs, árpa, zab terméseredményeivel s az ezzel járó mezőgazdasági munkálatokkal, épen azért most csak a szorosan vett tavaszi termények eredményeit tüntetjük fel. A *tengeri* érését a kedvező idő nagyban elősegitette s az esős nyártól keletkezett aggodalmak reményen felül oszlottak el. Az ezelőtt még 3 héttel talált zöld tengeri táblák sietve értek be, ami mennyiségileg és minőségileg fokozta a tengerinek csekélyre becsült terméseredményét. A vármegye területén tengerivel be volt vetve ez évben 26,927 kat. hold, ami holdankint 3·45 q átlag termést adott, összesen 92,898 q, kevesebb a mult évinél 6,603 m. mázsával. Ezen csodálkozni nem lehet, ha a zivataros, árvizes nyarunkat s azt a tenger sok kárt tekintjük, mit a szétömlő áradások okoztak a vármegyében. Járásonként vizsgálva a terméseredményt, legjobb volt a kereszturi járásban (6—7 q), leggyengébb az udvarhelyi járásban (2—3 q) holdankint. A *burgonya* szedése befejeztetett. Termésbozama felülmulta a reményeket, bár a rendes mezőgazdasági évek hozama mellett ez is, mint a tengeri, messze hátra marad. Az esős nyár közepette az egész burgonyatermést meghiusultnak véltük, azonban a hegyoldalokon sikerült termések ellensulyozták a lapályokon rothadás és tul nagy viztartalom miatt meghiusult táblákat s igy jelenleg mégis mutatkozik valamelyes eredmény. Be volt vetve a vármegyében 2,641 kat. hold. Termés átlag 18·98 q, összesen a mult évi 25,869 q szemben 50,126 q burgonya termésünk van, majdnem kétszerese az 1912. évi termésnek és mégis negyede a normális évek termés átlagának. *Czukorrépánk* 111 kat. holdon 90 q átlaggal 9,990 q elég jó minőségü termést adott, mig a *takarmányrépa* minőség és mennyiségben gazdagon fizetett. Az esős nyarat legjobban megérezték a *kerti vetemények*. Kiszedésük befejeztetett; nagy viztartalmuk miatt rothadósak, mennyiségileg pedig nem fedezik a helyi szükségletet, tehát behozatalra van szükség. A *pasuly* már a tavaszi fagyoktól szenvedett, a nyári csapadéktól károsult, nem csoda tehát, ha alig van számba vehető termés. Középen aluli termést adott a *borsó*, *lencse*, melyekből szintén behozatalra van szükségünk. A nyári bő csapadékot legjobban birta a *kápossta*. Fejei szép nagyok s elég kemények. Nagy viztartalom miatt igen sok a hasadt fej. Vágása befejeztetett s már piaczra került. *Komlónak* a mult évinél kevesebb a termése, de minőségre igen jó. Értékesitésénél nehézségek vannak. A *kender* és *len* termése kielégitő — feldolgozása befejeztetett. A mesterséges takarmányok közül jól fizetett a *lóher*, kevesebbet nyujtott a *lucserna*, minek okát a mult év telén történt kifagyásokban találjuk. A mesterséges takarmányok jó terméseredménye a havasalji részen mutatkozik, hol a tengeri helyett állattenyésztési szempontból ezek termelése volna indokolt. *Csalamádé* termelésével a gazdák kezdenek felhagyni s a *baltacsimet* is, mely az idén igen jól bevált — nem termelték abban az arányban, mint ezelőtti években. *Rétek*, *legelők* termése, ahol az árviz le nem iszapolta, igen jó.

*

A mult évek során mutatkozott rovarellenségeknek semmi nyoma a vármegyében s ha nem lesz az esztendő tul vizes, minőség és mennyiségben bő gyümölcstermésünk lett volna. Igy se panaszkodhatunk. Bár igen sok fa megszenvedett a sok viz miatt és gyümölcsét elrugta, mégis kielégitő terméseink van a gyümölcsökből. Különösen a szilvafélék fizettek bőven. Jó árban is mentek piaczra. Almákból nem sikerült a batul. Igen fejletlen maradt s rakva van gombáktól. Nem sikerült továbbá az aranypármen férgesedés miatt. Ellenben a pónyik, jonathán, török bálint, arany renet, páris, masánszky, kisasszony igen szépen fejlettek és bő termést adtak. Körtékből almennyi szépen sikerült, mig a dió apró, fejletlen maradt. Szőlőből a kereszturi járásban gyenge közép szüret esett, ami kevés must lett, az 15—18% czukortartalommal jó minőségü. Minden fajta gyümölcs már piaczra van vetve s elég kedvező áron kél.

*

Csapásokkal tele mezőgazgasági évünk kedvezőtlenül befolyásolta a munkásviszonyokat. Embereink javarésze már messze a tengeren tul várja a jobb jövőt, vagy a városok gyáraiban vállalt munkát s igazán elmondhatjuk, hogy a mezőgazdaságot általánosan a munkáshiány sorvasztja, s a nagy munkabér bénitja. A munkabérek gyereknél 1 K—1·60 K, felnőtteknél 2·60—3 kor., ami a föld terméshozamával a csapásos években egyáltalán nem áll arányban. Lesz-e valamikor e tekintetben is vigasztalóbb helyzet, a jó ég tudja. Vigasztaló azonban, hogy a legujabb népvándorlás csak a kényszerült helyzet szüleménye s akik utra keltek visszatérnek tavasz hasadtára, a pacsirta szóra, mert hisz az embert vágyai vezérlik. Addig is bizunk egy jobb jövendőben.

Határjáró.

Hargita Nándor.

Végtelenül álomszerü dolog az, mikor valaki, akivel évtizeden át együtt voltunk, a szemünk előtt lezuhan a semmiségbe. Magában véve mindennapos dolog, mert minden koporsó, melyet kifelé visz a fekete szekér, ilyen katasztrófát és földrengést jelent. S általában az élet csupa távozás. Távozik a gyermekkor, távozik az ifjuság, a kedv, távozunk minden lépésünkkel, melyet a jövőbe teszünk, minden percz elvisz valamit, a mi többé vissza nem jő. Változunk folyton és változik körülöttünk minden, távozunk, utazunk mind messzebbre mimagunktól és egymástól.

És mi örökös bolygói és széltől ragadott porszemei a világnak, mégis megrezzenünk és megdöbbenünk, mikor valamelyik vándortársunk eltünik szemünkből. Tudjuk, hogy pelyhek vagyunk, a kik megragadunk ideig-óráig valamely bokron, de állandóság egy pillanatra sincs megszabva számunkra; libegünk, sodortatunk és eltününk; ez sorsunk és törvényünk; és mégis a pehely, mely mig az élet ágbogán tapad, kétségbeesve, élhetetlenül és borzadva látja a másik pehely eliramlását az örökös sötétségbe.

Tegnap még közöttünk volt. Hangja beleolvadt a miénkbe, gondolatai egybefonódtak a miénkkel — és ma ki van oldozva minden hang és gondolat, mely vele összefüzött s aki még a minap kezet adott nekünk, oly messze van, hogy a fantázia sem ér utjának egy lépése nyomába. Rettenetes tusája és felfoghatatlansága ennek a távozásnak, mely nem emészt meg annyi időt, mint az óra legkisebb kerekének forgása és mégis elképzelhetetlen téren és távolságon suhan át. Tegnap vagy azelőtt egy pár nappal még azon tanakodtunk vele, hogy mi lesz holnap vagy holnapután s ma már távollétében kérdezzük, mi volt tegnap vagy tegnapelőtt...

Szegény jó Nándor barátom! Nincsen, nem képzelek el végzetesebb és megrendítőbb tragédiát mint a tiédet; azt, amikor a gyógyithatatlan betegség hirtelen reásüti egy emberre a bélyegét. Igazi ártatlan mártirja egy megérthetetlen törvénynek és itélőszéknek. Egy tudtán kivül való koczkajáték áldozata, kinek vakot vetett a sors, egy megtizedelt nagy hadsereg tizedike, kit a végzet láthatatlan ujjal jelöl meg. Senki halandó meg nem érti a rajtunk uralkodó hatalmak szörnyü szeszélyét, mikor látjuk, hogy egy tetterős munkaszerető, alkotni vágyó és tudó férfi mint te, kedves Nándor, ki kedélyes voltál mint a hajnal, miként zuhan egyszerre a sötét éjszakába. Értettem hangtalan, szó nélkül való szenvedéseid, bár láttam azt is, hogy te ugy véled, hogy föl nem foghatja azon az egyen kivül, akit az a sors ért, ennek az itéletnek borzalmas voltát mikor látja, hogy egy kis rosszindulatu daganat, mellyel hasztalan birkózik az orvosi tudomány, egyszerre minden örömére, minden reményére és minden perczére áthatlan fátyolt von.... Mikor tudja az ember, hogy a keresztet, melyet hord, csak a halál fogja levonni róla, s amig az elkövetkezik, addig az élet nem egyéb csendes, fájdalmas haldoklásnál....

*

Hargita Nándor székelyudvarhelyi működése egyidejü az állami kő- és agyagipari szakiskola fönnállásával. Őt küldötte ki a kereskedelmi kormány éppen most husz esztendeje, az iskola szervezésére és az azóta eltelt két évtized alatt az iskolának mintaszerüvé tételo mellett dolgozni, alkotni vágyó lelke számtalan maradandó emléket emelt, bár lelkének legszebb, leginkább óhajtott alkotását, az Agyagfalvi emléket, már nem érhette meg felállitva látni. Az emléken a szakiskola dolgozik, jövő év őszén leleplezhető is lesz.

Most három éve kezdett betegeskedni. Egy rosszindulatu daganat támadt a nyakán, melyet a leggondosabb orvosi gyógykezeléssel sem lehetett elmulasztani. Napról-napra terjedt és biztos lépésekkel rombolta szét a kedélyes jó embernek testét, lelkét. Ez iskolai évben már szabadságon volt, s az utóbbi pár hétben betegsége már annyira elhatalmasodott, hogy ágybadöntötte. A halál 25-ikén éjjel váltotta meg szenvedéseitől az 50 éves férfit.

*

Temetése 28-ikán volt általános részvét mellett. Halálát neje született szomorjai *Barra* Ilona, négy gyermeke és számos rokon gyászolja. Pihenése legyen csendes.

HIREK.

Székelyudvarhely, nov. 1.

A mai ünnepre való tekintettel lapunk jelen száma rendes megjelenési idejétől eltérőleg, egy nappal korábban jelent meg.

Őszi fanyargás.

A szép ősz! Csakugyan szép; ennyire zavartalanul már régen nem gyönyörködhettünk szomorkásan édes mosolyában. Hetek óta változatlan barátsággal simogat és melenget; vannak vidám napjai, mikor a bősugaru nyarat is a csalódásig hiven mímelgeti. És mégis, mégis van a czirógatásában, a mosolyában valami kesernyés vonás, egy kicsi hideg árnyalat, mely megüli a lelket s fanyarrá teszi érzéseidet s ébredő gondolataidat. Szóval meglep a pesszimisták nem kellemes hangulata, mely a sugárzó fényben megtalálja az árnyat, a szépségben a rutat s a tökéletességben a hibák és tökéletlenségek végtelenségét.

Egy ilyen pesszimistává lett felebarátommal hozott ősze a véletlen egy minapi sétán s a kölcsönös üdvözlés után már áldozata lettem panaszkodó, békételen lelke fölvont zsilipjeinek, melyek alól mint a rohanó ár zudult és zuhogott egyre felém az állapotokkal való elégületlenség nehéz tömkelege.

— Mit? Ön azt mondja, hogy ez séta? — kezdte mindjárt. Hát ez nem séta! Ez egy nyugodtan üdülni akaró szerencsétlen ember örökös tülekedése az eléje tornyosuló akadályokkal.

A sétához ut kell, sétaut. És a sétához hely kell, sétahely, a hová a sétautakon kimehessen az ember egy kis kultivált virágos, árnyas, pados területen megpihenni, felüdülni. Hát van nálunk ilyen? Nincs. Mit, hogy a sétatér? Ugyan kérem, hagyjon békét a sétatérnek. Az azoknak való, a kik nem akarnak sétálni, gyalogolni. Fel a Budvár, a Csicser tetejére árnyas, pormentes utakon a sinek mellett, fönt egy kis vendéglő, pihenő ház, asztalok, padok: ez séta! De gondolt-e már nálunk valaki erre? Hogy gondolt? Ugyan kérem! Nem gondolt és punktum!

Az igaz, a ki akar, most is felmehet a Csicserre vagy a Budvárra, de hogyan? A sineken, a hol „a járás szigoruan tilos“, a Küküllő partján, a hol szemétlerakodó helyeken visz el az ut és vadul rohanó szekerek között, sürü porfelhőben vagy sártengerben a Szék-hidja felé a bodgyai uton. De akárhonnan indulsz és akármerre irányzod is lépteidet, minden alkalmatlanságok és boszuságok tetejében éppen a czél előtt megállit és visszakerget az az irtózatos bűz, melyet a Székhidja közvetlen közelében az ut mellé lerakott városi illatszer-raktárból hord feléd s csap az arczodba tavasztól őszig a lengedező lágy zefir.

Hogy a rothadásnak és ragadós nyavalyáknak ezt a baczillustenyésztő és terjesztő bűztelepét miért éppen ide kellett elhelyezni, azt az én csekély bölcseségem föl nem foghatja, de hogy erről a helyről okvetlenül el kell helyezni, még

pedig rövid idő alatt, a városon kivül akármerre, azt önnel együtt másoknak is be kell látniok és ha ön véletlenül városi bizottsági tag, ugy kérem, nem, követelem: a legközelebbi közgyülésen álljon fól s a közönség érdekeinek, a közegészség megvédésének komoly szempontjából interpelláljon keményen és határozottan a városi állatszerraktár sürgős áthelyezése ügyében...

Mit? Hogy sétáljak másfelé, akkor nem fogom érezni a büzt?! Hát merrefelé sétáljak? Hát lehet itt egyáltalában másfelé is sétálni? Menni lehet, de sétálni ugy, a hogy a kulturember szokott, nem lehet.

És ha nem lehet, akkor mit csináljak? Beüljek a kávéházba? Köszönöm szépen! Nekem levegő kell, jó, friss, tiszta levegő kell. Azt a kávéházban — tudtommal — nem mérnek. Szinházba menjek? Egyáltalában nem kérek belőle. Hiszen borzalom csak rágondolni is, micsoda rettenetesség származhatik abból, ha ebben a szinháznak nevezett rozoga faalkotmányban egyszer — ne adja Isten — tüz támadna! Mit gondol, a fejevesztett zürzavarból hányan kerülnének ki élve?..

Nem beszélek a szász városokról. Azok mögött jó messze elmaradtunk. Hanem bezzeg a kicsi Tordának van már városi vigadója kávéházzal, tágas, modernül berendezett szinház — illetve hangversenyteremmel. Nekünk ez sincs. Ezért teng-leng ennek a városnak zenei, művészi élete olyan szomoru szegénységben. Multkor valaki megemlitette, hogy mikor — uram bocsá' — még Piripócsra, Nyavalya-Köszvényesre is elmegy: miért nem látogathatna-e el ide is az országos szimfóniai zenekar? Hát ollátogathat? Dehogy látogathat, hiszen nincs egy olyan helyiségünk, a hol hangversenyét nivós közönség előtt megtarthatná. S nagyon kiváncsi vagyok: ha eljönnek a Székely-Dalegylet révén a magyar dalosok, hol és honnan fognak ők nekünk énekelni? Ugyebár a szinházteremben? No köszönöm szépen...

Ezzel az én pesszimista felebarátom elkövetkezett. Én pedig álltam s ugy találtam, mintha a mosolygós ősz szájaszögletének keserü vonása egy vastag árnyalattal mélyebbre, sötétebbre hosszabbodnék.

—

Tiszviselők mozgalma.

A székelyudvarhelyi állami és közigazgatási tisztviselői kar folyó hó 27-én a vármegyeház kisebb termében értekezletet tartott, melynek rendén kimondotta:

1. Magasabb lakbérosztályba sorozás iránt kérvényezni fog s ezen kérvényt a székelyudvarhelyi tisztviselők összességével aláirat, s ennek megtörténte után, küldöttségileg adja át Ugron János főispánnak azon kérelemmel, hogy annak sikere érdekében a kormánynál közben járni szíveskedjék.

A kérelem megszerkesztésére Dr. *Paál* Árpád vármegyei főjegyzőt kérték fel, a ki a megirást szives kézséggel vállalva, körvonalazta az elkészitendő kérelem tartalmát, nevezetesen azt, hogy az 1908. évi összeirás az idő rövidsége miatt a minisztertanács intentióinak nem megfelelően eszközöltetett, amennyiben a három szobás lakások átlag haszonbérének megállapitására szolgáló kimutatásban minden háromszobásnak jelzett lakást anélkül, hogy vizsgálattárgyává tétetett volna, valyon azok mindenike megfelel-e tisztviselői lakások céljaira. Ha ugyanis disztingváltattak volna a lakások és csakis az alkalmasak vetettek volna fel, Székelyudvarhely feltétlenül magasabb lakbérosztályba soroztatott volna, s a tisztviselői kar nagyfoku károsodása nem állott volna elő. Ezen körülményt bizonyitja az előkészitő bizottság által szerkesztett kimutatás és a katonai lakbéroszlály megállapitásához vegyes polgári és katonai bizottság közreműködésével készitett kimutatás. Ezekre tekintettel a kérelemben arra kiván szoritkozni, hogy az 1908. évi tévedések kimutatása és beigazolása által kivántassék meg a sérelmek orvoslása. Ezen előterjesztést helyeslésssel vette tudomásul a gyülés.

2. A piaczi mizériák és a nagyfoku élelmiszer uzsora enyhitése érdekében elhatározta a tisztviselői kar, hogy felir Udvarhelyvármegye alispánjához, a város polgármesteréhez és a rendőrfőkapitányhoz, rendeljék él és szerezzenek érvényt azon rendelkezésüknek, hogy a fogyasztás végett beszállitott élelmiczikkeket a hatósági orvos naponta vizsgálatnak vesse alá, — hogy a 10 óra előtti tömegvásárlások minden körülmények között és feltétlen akadályoztassanak meg és végül, hogy a hus áruk osztályozás szerinti árszabását és mérséklését a mészáros és hentes iparosok bevonásával vigyék keresztül, szükség esetén próbavágást eszközöltessenek, s annak eredményéhez képest és erre vonatkozó legujabb belügyminiszteri rendelet alapján a husárakat hatóságilag szabályozzák.

A feliratok elkészitésével *Puskás* Lajos járásbirósági irnok bizatott meg, aki megbizást nyert arra is, hogy a tisztviselőktől tejszükségletük megrendelésére aláirást gyüjtsön, hogy annak összegyüjtése után a szállitásra ajánlkozott vállalkozóval az ár és szállitás biztositása érdekében tárgyalásba lehessen bocsátkozni.

—

Megjutalmazott életmentő. A nyári rettenetes árviz idejében történt, hogy *Dakó* Sándor Kadicsfalván öt embert mentett ki a rohanó árból, mely a falu felét is elsodorta. A belügyminiszter az alispán felterjesztésére a derék életmentőnek, Dakónak, most 252 K. 50 fillér jutalmat utalt ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Hajdu* Ferencz kir. tanfelügyelőt Hajdu vármegyébe helyezte át s megbizta Debreczen szab. kir. város és Hajdu vármegye tankerületének vezetésével. Sajnálattal vettük az agilis tanfelügyelő távozását, aki rövid itt időzése alatt a vármegye tanitóságának osztatlan szeretetét nyerte meg, minél fogva a vármegye népoktatása igen szépen fejlődött. Egyben sajnálattal konstatáljuk, hogy rövid évtized alatt a tanfelügyeletnél már a hetedik változás következett be. Ideje volna már, hogy a vármegye népoktatása állandó vezetőt nyerjen. Mint értesülünk a távozó tanfelügyelő utódjául *Kolumbán* Lajos pest-pilis-solt-kis-kun megyei kir. s. tanfelügyelő neveztetett ki Udvarhelym. tanfelügyelőjének.

Köszönet nyilvánitás. Felkérettünk a következő sorok közlésére. Feledhetetlen jó férjem elhunyta felett kifejezett meleg részvétért ezuton mondunk hálás köszönetet. Özv. *Hargita* Nándorné és gyermekei.

Mors imperator. Az utcza tele van koszoruval, szomoru, keményszirmu őszi virággal, haragos télizölddel, a házak ablakából gyertyafény szivárog elő, s az arczokon ott ül valami névtelen nagy szomoruság, a mely még arra is árnyékot terit, a kinek nincsen sirnivalója. A virágszirmon, levélen, gyertyalobogáson keresztül mors imperator beszél hozzánk hatalmas nagy szóval, s az ő kultusza kiszakitott magának egy szomoru napot, a melyen hódoló félelemmel közeledünk az elmulás gondolatához. Ez a gondolat ott röpköd körülettünk a szellemek, titkos erők szárnyán. Minden idegrezzenésünkben, minden sejtésünkben, akarásunkban, munkánkban, harczunkban jut neki egy parányi hely s suttogó szava keresztültöri az élet himnuszát. Néha végigborzong rajtunk kezének hideg simitása és szájunkon megtörik a szó, a mosolygás, agyunk koppanva ütődik neki annak a nagy sötétnek, a melyen tul az ő birodalma van. És ilyenkor eszünkben jutnak azok, a kik voltak, a kik már nincsenek. A halottak kultusza a mi félelmünk formája és abban a könyben, melyet érettük hullattunk, fele a magunksiratás. Ez a félelem az az ősrettegés, a mely megtör minden iramot, a mely nem engedi megnyugodni az embert, hogy az elmuláson tul nincsen élet. Ebből a félelemből születtek a szivárványosan szép hitregék, a melyek simogató szóval beszélnek arról, hogy ott tul, mors imperator fekete országában ujra kezdődik az élet, a mely kárpótol mindenenekért. Az örök nyugalom nagyszerü gondolata ezerszinü álám köntösében ölel meg minket, csak azért, hogy ne féljünk. És mégis félünk. Ezer meg ezer agyvelő furódik bele a nagy sötétbe és fantazia-hidján át a lehetőségnek egész serege kerül hozzánk. És születik az ujraszületés hite. A megujhodásé, a melyen keresztül megint az élet puha karja ölel magához. És ez minden, a mit a nagy zsarnoktól, az élettől el tudtunk csatázni. Minden egyébben ő a győztes. Neki szolgálunk minden lépésünkkel, feléje közelit életünk első másodperce. Mors imperator hatalmát ez még nagyobbá, még félelmetesebbé teszi. Már csak félnünk lehet, de megnyugodni nem. És a kultusz-erőkkel elvész az ember egyik legnagyobb ereje, a halálmegvetés. A mi hőst farag az elhulló emberből, a ki a jövő élet hitében mont az elmulásnak. A remény, a nemtudásnak csillogó reflexe már bágyadt, szomoru sugárt csókol homlokunkra, a mikor vigasztalni kezdjük önmagunk. Hogy részesei vagyunk a nagy Mindennek, hogy el nem veszünk. Tavaszok élete zsendül holttestünk fölött, s elszivja annak minden borzalmait. A mi életünk uj élet lesz, uj életek születése a halál. Csereberél a természet azokkal az energiákkal, a mik a mi életünket teszik. Nem kell tehát sirni, mondja ez az elmélet... Ám nem beszél az énről, az egyéniségről, a mi, legyen bár az erők véletlen kombinácziója, de mégis csak mi voltunk. Az én elpusztul, mert hiszen ezt a szót csak az élet tudja kimondatni velünk. A hitregék misztikus fénye, a mely rezegve, szentjánosbogár-villódzással hintette meg a mors imperator félelmes nagy sötétjét, most már kialvóban van. Vigasztalatlan, szárnyatört megadással megyünk neki az elmulásnak. És a mig itt lenn harsogva szól a diadalmas élet, ott tul siri csöndben huzódik az elmulás végtelenje. Szeretünk feléje nem nézni, szeretünk hátat forditani feléje, azonban halottaikon keresztül közelünkbe férkőzik, közelünkbe jön. És a mig tagadjuk a nagy félelmet, kezünk önkéntelenül odanyul az őszi virághoz, s koszorut fon az urnak, mors imperatornak.

A kulturmérnöki kirendeltség. Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága imént tartott közgyüléséből felirattal kereste meg a földmivelésügyi minisztert, hogy Segesvárt kulturmérnöki hivatalt, Székelyudvarhelyen pedig kulturmérnöki kirendeltséget létesitsen. A miniszter a napokban kelt leiratában arról értesiti a vármegye közönségét, hogy a kért hivatalokat nem engedélyezheti, de arra szükség nem is lehet, mivel a brassói kulturmérnökség az igényeket kielégiti.

Szent Imre-ünnepély. A róm. kath. főgimnázium ifjusága a védőszetje Szent Imre herczeg tiszteletére november 9-ikén 11 órakor a tornacsarnokban ünnepélyt rendez a következő correnddel: 1. Himnusz. Énekli az ifjusági vegyeskar. 2. Alkalmi beszéd. Tartja: *Jakab* Albert 8. o. t. 3. „Szent Imre herczeg". Énekli az ifjusági vegyeskar. 4. Farkas Imre „A vén czigány" cz. melodrámát előadják: *Maráth* Aranka és *Szilágyi* Ignácz 8. o. t. 5. „Éji zene". Előadja az ifj. zenekar. 6. „Az együgyü paraszt". Irta: Szentjóbi Szabó László, szavalja: *Roboz* Árpád 2. o. t. 7, „Az én hazám". Énekli az ifj. férfi kara. Az ünnepélyt megelőzőleg fél 10 órakor a plebánia templomban ünnepélyes szent mise lesz, melyen *Pál* István apát-plebános alkalmi beszédet mond.

Rendőrségi szaktanfolyam. A november hó folyamán Budapesten tartandó rendőrségi oktató tiszteket képző tanfolyamra a belügyminiszter Dr. *Ferencey* Béla rendőrkapitányt kijelölte.

A városokért. Tisza István miniszterelnök abban a beszédében, melyet a dispolgári oklevelet átnyujtó győri küldöttséghez intézett, gyönyörü szavakban emlékezett meg a magyar vidéki városok nagy missziójáról, tanuságot szolgáltatván annak, hogy a vidéki empóriumok fontosságát mennyire átérezi. A miniszterelnök beszéde oda konkludál, hogy a mikor a vidéki városok és mindazon nagy problémák elé vannak állitva, melyek a modern gazdasági és kulturálls élet rohamos haladása következtében felmerülnek, nem szabad elfeledkezni arról a hatalmas szellemi is erkölcsi tőkéről, a mit évszázadok becsületes munkálkodása anyagi erőben és polgári erényekben bennük felhalmozott. A vidéki városokban erre a tőkére kell épiteni a további fejlődést. A ki Tisza István politikáját és e politika mélyebb értelmét figyeli, tisztán felismeri, hogy a mit a miniszterelnök a győri küldöttségnek mondott, az nem csupán szép szólam, hanem valósággal egyik alapja az ő nagyszabásu politikájának.

Kik tagjai a Vadásztársaságnak? Az udvarhelymegyei Vadásztársaság most tette közzé a könyebb ellenőrzés szempontjából tagjainak névsorát. E szerint a vadásztársaság tagjainak névsora az 1913. évben a következő: 1. Balássy Dénes, 2. Balássy Sándor, 3. Barkóczy Károly, 4. Becsek Aladár, 5. Binder István, 6. Biró István, 7. Bocz Endre, 8. Dr. Burnáz Imre vál. tag, 9. Csiky Lajos, 10. Dakó István, 11. Dr. Daróczy Endre, 12. Dobó Zoltán, 13. Donáth Gyula, 14. Embery Árpád elnök, 15. Dr. Ferenczy Béla pénztáros, 16. Ferenczy Ferencz vál. tag, 17. Dr. Hinléder F. Ákos, 18. Imre Márton, 19. Kassay F. Ákos, 20. Dr. Kertész Árpád, 21. Kirner Géza, 22. Kovács Dénes ifj., 23. Kovács Ferencz, 24. Kovács Lázár, 25. Dr. Kósa János intéző, 26. Lendvay Imre, 27. Felei Lengyel Gyula, 28. Dr. Lengyel József, 29. Lukáts Lőrincz, 30. Dr. Mezei Ödön vál. tag, 31. Mihály Gergely, 32. Nagy Elek, 33. Nagy Miklós vál. tag, 34. Paczek Jenő, 35. Paget Olivér, 36. Reiner Ferencz, 38. Sándor Albert, 39. Sándor Ignácz, 40. Sövér Ferencz, 41. Sprencz Rezső jegyző, 42. Szabó Gábor, 43. Szabó György, 44. Szabó István vál. tag, 45. Szabó Kálmán, 46. Szabó Lajos, 47. Szombatfalvy Lajos, 48. Szorger János, 49. Dr. Szöllösi Ödön, 50. Tibád Ignácz, 51. Vajda Zsigmond, 52. Dr. Váró Géza, 53. Vizy Flória vál. tag, 54. Wagner Henrik, 55. Wirker Ernő, 56. Zsettkey János.

A társaság által bérelt vadászterületek a következők: 1. Árvátfalva 5418, 2. Bogárfalva 1344, 3. Felsőboldogfalva 1139, 4. Fenyéd 3166, 5. Hodgya 1354, 6. Homoródszentmárton 3636, 7. Kadicsfalva 1471, 8. Küküllőkeményfalva 6300, 10. Patakfalva 2287, 11. Szentlélek 2419. 12. Székelyfancsal 1083, 13. Székelyszentkirály 3934, 14. Székelyszenttamás 1322, 15 Székelyudvarhely 4817, 16. Ülke 2444. katasztrális hold, vagyis összesen 44543 katasztrális hold területtel. Vadőr: *Soós* István öczfalvi lakós.

Analfabeta tanfolyam. A közigazgatási bizottság és népnevelési egyesület lelkes felhivására legujabban *Bözödujfalu* községből érkezett be a tanfolyam szervezéséről jelentés, hol *Nagy* Géza és *Szécsán* József tanitók buzditása folytán 22 felnőtt férfi analfabeta iratkozott be a tanfolyamra. A népn. egylet elnöksége a szükséges irószerek és könyvek megküldése iránt intézkedett. A tanfolyamot a szervező tanitók viselik.

Halottak napja — november 3. Miután november olsejo szombatra esik, a halottak napja eltolódott hétfőre, mert a római katholikus egyház szerint vasárnap nem tartható meg a gyászszertartás. E szerint tehát halottak napja nem november másodikán, hanem *harmadikán lesz*, vagyis a temetők ünnepe nem mindenszentek napja estéjén, hanem másodikán este tartandó.

A sétatér melleti gát ujravaló épitése ügyében *Gotthárd* János polgármester e héten ujra értekezletre hivta össze az érdekelteket, amikor *Lendvay* Imre városi mérnök által készitett gát tervet és költségvetését bemutatta. A gát megépitésére 5500 K van előirányozva, melybe nincsen beszámitva a város által felajánlott anyag. Daczára annak, hogy a város a jelentős mennyiségü anyag adásával lehetővé kivánja tenni a gát megépitését, amivel tulajdonképpen az érdekelt part- és malom birtokosok nyernek, az érdekeltek még sem akarnak olyan mértékben áldozni, hogy az épités biztositva legyen. A sok huzavonának lesz az eredménye, hogy a gát a folyó év őszén már aligha felépül.

Az állami Szakiskola épületére régi és jogos a panasz, hogy nem felel meg rendeltetésének. A kormány a bajon ugy kivánna segiteni, hogy ha az épületet eladni tudja, akkor egészen uj modern palotát épittet. Az intézet felügyelő bizottsága a napokban tartott üléséből ez ügyben megkereste a várost, s a képviselőtestület a mult héten tartott gyülésében a polgármester előterjesztésére már határozott is e tekintetben. Eszerint a város a jelenlegi iskolai épületért felajánl 30 ezer koronát, s a szükséges 2000 négyszögöl területet is adja a sétatér mellett lévő ugynevezett Pipáskertből, melynek négyszögölét 25 K-ba számitva, 50 ezer K értékü ingatlant enged át. Mind a kormány, mind a város jól jár a vásárral, miért is óhajtandó, hogy a kérdés mentől előbb megvalósuljon.

A fegyvergyakorlatok megtartása. Hódmezővásárhely feliratilag megkereste a honvédelmi minisztert a fegyvergyakorlatoknak *április* és *september* hónapokban leendő megtartása iránt. A képviselőházhoz is megküldött feliratot pártolás végett Udvarhelyvármegye törvényhatóságához is megküldötte és a többek közt a következőket mondja benne: Az 1912. évi XXX. t. cz. 48. § a a következőket rendeli: „A fegyver- (szolgálat) gyakorlatok időszakai a mezőgazdasági és egyéb kereseti viszonyok lehető figyelembe vétele mellett állapittatnak meg.“ Ezen rendelkezés nyilvánvalóan azt kivánja, hogy a fegyvergyakorlat kötelezettsége alatt álló védkötelesek oly időben ne vonassanak el polgári foglalkozásaiktól, mikor épen a legjobbak a kereseti viszonyok, s amikor alkalmuk van nemcsak a saját, de családjaik fentartására hosszabb időre megkeresni a szükségeseket. Tapasztalataink szerint a törvény ezen helyes intézkedése nincs betartva, mert évről-évre május, julius és aug. hónapokban tartatnak a fegyvergyakorlatok, vagyis azon időben, mikor mezőgazdasággal foglalkozó lakosságunknak alkalma van az évi szükségletei fedezésére megkivántató anyagiakat beszerezni, aminek a lehetőségétől a fegyvergyakorlat miatt a védkötelesek nagy része megfosztatik, s ennek folytán nem csak ők, de családjaik is nélkülözéseknek vannak kitéve. Ezek alapján oly intézkedés megtétele szükséges, hogy a mezőgazdaságból élő védkötelesek a jövőben április és szeptember hónapokban bivassanak be fegyvergyakorlatra.

Tanitói gyülés. Az Udvarhelymegyei tanitó egylet homoródi járásköre Homoródszentpálon, november 12-én *Györfi* István elnökletével tartja gyülését. Tárgysorzat: 1. Ima a templomban. 2. Elnöki megnyitó. 3. Tanit *Pálfy* Ákos gazdaságtant V—VI. osztálynak. 4. Br. Eötvös József. Előadó: *Kriza* Sándor. 5. Szaval *Szolár* Mária. 6. Felolvas *Debreczy* Ilona. 7. Pénztári jelentés: *Bálint* Balázs. 8. Könyvtári szabályzat. Előadó *Pálfy* Ákos. 9. Költségvetés 1914. évre. 10. Jelentések, könyvtár stb. 11. Inditványok. 12. Tanitásbirálat. Birálók: *Péterfyné* Tary Irén, *Réter* János. 13. Jövő évi gyülés tárgysorozata. 14. A gyülés berekesztése.

x A „Vasárnapi Ujság“ október 26-iki száma tele van szebbnél-szebb illusztrációkkal, a lipcsei csata emlékére emelt s most leleplezett emlékműről, Ponyatovszky herczegről, ki szintén a lipcsei csatában esett el, Szenes Fülöp képeinek kiállitásáról. Igen érdekes a szüreti képek, a Volturno hajó pusztulásának képei, a Kazinczy-utczai uj zsidó-templom képei, stb. Szépirodalmi olvasmányok: Ábrahám Ernő novellája. Lakatos László regénye, Lampérth Géza és Peterdi Andor versei, Grazia Deledda regénye, Schöpflin Aladár szinházi czikke. Egyéb közlemények: kép a Panama csatornáról, aktualis arcképek s a rendes heti rovatok, Irodalom és művészet, sakkjáték, stb. — A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre öt korona, a „Világkrónika“-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV. Egyetem-utcza 4 sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

Szinházi hét.

E heti krónikánkat irván, nem lehet titkolnunk, hogy a közönségen némi kedvetlenség jelei mutatkoznak. Még eljár szinházba, de már keveset tapsol, az unosuntig ismert diszlotok szegényessége, egyszer a rossz darab, máskor a rossz előadás fokozza le a szinházban lelt örömét. A mámor oszladozik, kezdődik a kritika. A bérlők panaszkodnak, mert hét este közül csak kettőn vehették hasznát drágán vett szelvényeiknek. És igazuk van, ha panaszkodnak. Végre is a bérlő az igazgató támasza s talpköve, tehát minden figyelmet megérdemel. Nagyon rossz szolgálatot tenne utódjának, esetleg önmagának az a szinigazgató, a ki a bérlőket arra a gondolatra juttatná, hogy a szezon végén homlokukra csapva, ekkép kiáltsanak fel: hah, mi egy kissé rá vagyunk szedve!.. Megjegyzendő, hogy ezt most csak általánosságban mondjuk, hiszen még két hétig itt maradnak a szinészek és ez alatt Márffy bőven nyujthat alkalmat a bérlőknek szelvényeik beváltására.

A másik baj az, hogy hol az egyik, hol a másik szinész betegszik meg. Innen a gyakori beugrások és zavaros menetü előadások. A betegség persze sajnálatos dolog, a miről nem lehet tenni, de viszont a publikum sem tehet róla, ha nem élvezi az előadást. S azért talán nem cselekszünk rosszul, ha jóegészséget kivánunk a derék művészgárdának!

És végül, hogy befejezzük e fajta mondandóinkat, sajnálattal látjuk, hogy nehány szereplő egy egy alkalommal teljesen elejti a szerepét. Ugy jön ki a szinpadra, mint a kinpadra, elmondja, a mit muszáj, de nem játszik, sőt nem is akar játszani, legszivesebben elmegy a balfenéken. Ez az eljárás nemcsak kötelességmulasztás, de nem is illendő ilyen jóakaratu közönséggel szemben, mint a miénk. Hiszen lehet valakinek rossz hangulata vagy kevés pénze, vagy boldogtalan szerelme, de azért a nézőkön állani boszut — kissé furcsa.

A hét különben elég változatos volt. Mult szombaton *Az aranyeső* czimü operett ment először. Ez a magyar szerzők alkotta mű sem jobb hasonló társainál: egy halvány érzelmes történet pesti vicczekkel megtűzdelve és mi nehány nap mulva nem emlékszünk az egészből semmire, csak egy-két nótára, mely a „fülbe mászott“. Az unczili-smunczili nálunk is megtette hatását s a publikum együtt énekelte a játékosokkal. Ezek közül különösen *Kiss* Czeczil tetszett, minden énekét és táncát meg kellett ujráznia. *Fekete* igen jó volt a fő-férfiszerepben, a menetjegyirodás kisasszony szerepében *Kovács* Hanna szerzett magának ujabb hiveket. Vasárnap este az elsőhöz hasonló érdeklődés mellett megismételték Az aranyesőt.

Hétfőn *A feleségünk* ment másodszor zónaelőadásban szép ház előtt. *Zöldi* Vilma és *Fekete*, ha lehet, még jobbak voltak, mint az első alkalommul, a teljes biztosság által csak nyert művészetük. Schütz báró szerepét a beteg Rónai helyett *Bónyi* József játszotta és mondhatjuk, minden elismerést megérdemel. A második felfonásban ugy átértette és megcsinálta a báró alakját, hogy nem lehetett jobban. *Stoll* ismét nagyszerü Karvaly, *Lenkei* vidám főrendező volt. Bogyainé szerepét *Kiss* Tusi teljesen elejtette. Miért?

Kedden *Éva*, Lehár pompás operettje került szinre bérletszünetben. Bár a bérlők részben tartózkodtak helyeik megváltásától, a szinház jól megtelt. A czimszerepben ismét Márffyné *Mezei* Jolánt láttuk. Gyönyörü hangja, énektudása, bájos egyénisége ismét teljes mertékben elragadta a közönséget, a második és harmadik felvonásban pedig remekbe készült toalettjeivel keltett csodálatot és irigységet az asszonyi szivekben. Végre megismerhettük *Ivánfy* Jenőt és bár előre is nagyon sok szépet hallottunk felőle, konstatálnunk kell, hogy a hir nem tulzott. Kedves, rutinos szinész, vidám humorral megáldva és amellett nagyszerü tánczos. Páros jelenetét *Kovács* Hannával (aki különben ismét nagyon bájos volt), többször meg kellett ismételnie. Óktáv szerepében *Fekete* László tetszett, a kisebb szerepeket a rendes jó erők látták el, azonban szerfölött nagy szerep jutott a sugónak is.

Szerdán a *Csitri*, egyike a legbájosabb franczia vigjátékoknak, mert zsufolt ház előtt és tegyük mindjárt hozzá, igen rossz előadásban. A szivünk facsarodott össze, amint felvonásról-felvonásra haladt és ment tönkre ez a finom, ragyogóan elmés darab. Azt hisszük, hogy a kevés próbában kell az okot keresnünk, de talán a szereplők sem voltak mind megfelelők. A czimszerepet *Róna* Stefi adta nagy igyekezettel és kevés humorral s a nézők lelkében önkénytelenül is felvetődött a kérdés, hogy játszotta volna el ezt az édes lányalakot Deák Flóra? Rogoz a festő szerepében kissé szintelen volt, ezuttal még *Stoll* sem találta helyét. Az egészben legjobban meglátott alak volt *Homokai* vénkisasszonya és némi derüt adott az estének *Lenkei* Alcidja.

A hétnek legkiemelkedőbb eseménye a *Csárnó* csütörtöki előadása. Jól rendezett, érdekfeszitő darab, mely a publikumot amugy is lekötötte volna, de különös jelentőséget kapott azáltal, hogy *Zöldi* Vilmának alkalmat adott művészetének ragyogtatására a magasabb drámai nemben is. Nincs elég és kellő szavunk elismerésünk kifejezésére. Császárné volt és asszony volt, parancsoló és olvadó, dühöngő és könyörgő, a czárné lényének kettősségét gyönyörüen éreztette. Kitörései megremegtettek, szerelmi játékai megkaczagtattak bennünket. Annyira ő volt és övé volt az egész darab, hogy maga mellett mindenkit elhomályositott. Leginkább még *Lenkei* vált ki. Alexej szerepében: a vad, tüzes ifju alakját jól megrajzolta, kár hogy haragjában hiányzik a melegség, ami ilyen lirai szerepben különösen érezhető. *Rogos* a kanczellár szerepében simább és ravaszkodóbb lehetett volna, bájos volt kis szerepében *Róna* Stefi és kifogástalan franczia követ *Bónyi*.

Hogy a hét krónikája teljes legyen, megemlitjük még, hogy csütörtök délután ifjusági előadás volt, Nánit, ezt a régi jó, becsületes népszinmüvet adták összevágó előadásban. Pénteken ujra A tavasz, szombaton Az elvált asszony.

— ss. —

Felelős szerkesztő: BECSEK ALADÁR.
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

Szerkesztő üzenetek.

K. O. Semmit sem határoz.

M. L. P. Ha beküldi, igen.

N. A. Talán inkább ugy van, hogy a társadalom nem valósitja meg a czéljait; nem az örök emberit keresi, hanem a mulandót. A mi értékes a lélekben, azt elhanyagolja, a inkább azokat a tulajdonságait fejti ki, melyek a társadalom erkölcsi feladatával nincsenek összhangban. Alkalom adtán sorát ejtjük.

S. L. Na já, aki nem tud boldogulni, az a praktikus eszére hivatkozik. Egyébként igaza van, hogy a mesterséges kedvesség olyan mint a csinált virág; megfakul és megvedlik.

Csak azoknak a cigarettázóknak

akik szivarságukra való tekintettel csak ajándéknak naponta 1-2 fillérrel többet kiadnak:

Clubspecialité

120 db 20 fillér
70 „ 12 „
1000 db 70 „

Orvosi tanácsra a hüvelyek és lapocskák krom- és szinnyomás valamint csiradék, úgynevezett Ambrózinélkül vannak, de minden lapocskában és hüvelyben benne van vizjegyomással a védjegy és a gyáros aláirása „Modiano".

Főraktár: Sterba Ödön m. kir. dohány nagytőzsdéjében.

Papir- és irószerkereskedésbe elárusitó kisasszonyt keresek.

Gépirást tudó előnyben. — Ajánlatok e lap kiadóhivatalába küldendők.

Sz. 14—913.

Bükk-, (nyir-) egerfaeladási hirdetmény.

Homoródalmás közbirtokossága az uj üzemterv 1710—911. Kig. erdb. és a 36495—911. sz. F. M. rendelettel engedélyezett négy részletben összesen mintegy 5.000 m³ mü és 40.000 m³ tüzifára becsült bükk és részben nyir, egerfa tömegét Homoródalmás községházánál 1913. évi **november hó 30-ik** napján délelőtt 10 órakor zárt irásbeli ajánlatokkal összekötött nyilvános szóbeli árverésen kikiáltási áron felül az erdőben tövön eladja.

Ajánlatok a négy részletre együttesen és külön is tehetők:

Kikiáltási ár:

I. Térbükki	7288	K.
II. Vészmező	6028	„
III. Ravaszmező	7508	„
IV. Farkasmező	5925	„
Összesen	26749	K.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10%-a. Pót és utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Részletes becslés és árverezés és szerződési feltételek az oklándi m. kir. járási erdőgondnokságnál és az alóirtnál megtekinthetők.

Homoródalmás, 1913. október 28.

Horváth János, jegyző. **Józsa Dénes,** elnök.

A varsági gyártelepen eladó egy 3, esetleg 4 szobás épülőfélben levő faház A dereka fel van rakva, a többi munkálatokhoz az anyag kész. Felvilágositást ad a székelyudvarhelyi m. kir. postafelügyelő ur.

Sz. 9775—1913. tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelyudvarhelyi kir törvényszék mint telekkönyvi hatóság közbirré teszi, miszerint Boldizsár Ferencz felsősófalvi lakos végrehajtatónak Nagy Márton felsősófalvi lakos végrehajtást szenvedő elleni 3350 k. tőke követelés iránti végrehajtási ügyében az 1881 évi LX t.-cz. 144 §-a alapján és a 146. §-a értelmében az árverést elrendelte és a következő ingatlanok és pedig a székelyudvarhelyi kir.törvényszék területén levő és a felsősófalvi I. R. 1333 számu tjkvben A† 4798/1 hrsz. alatt felvett ingatlanból (legelő) Nagy Márton nevén álló ¹/₄ rész 25 fillér, és az 5375/106 hrsz. a. felvett legelőből a Nagy Márton nevén álló ¹/₄ rész 13 k. 50 fillér kikiáltási árban,

a felsősófalvi I. R. 2346 számu telekjegyzőkönyvben A † 5375/114 hrsz. alatt felvett legelő 49 K kikiáltási árban, —

a felsősófalvi I. R. 2343 sztjkvben A † 3856, 3857 hrsz a. felvett legelő 6 K kikiáltási árban

a felsősófalvi I. R. 2314 sztjkvben A † 6886/2/2, 6887/2/2, 6888/1/2 hrsz. alatt felvett szántó és kőszikla 5 kikiáltási árban, ez utóbbi a C:2 alall Nagy Rebeka, László Nagy Ferenczné javára bekebelezett ¹/₂ részbeni haszonélvezeti jog fentartásával,

a felsősófelvi I. R. 2315 sztjkvben A† 2797/1 2800/1 hrsz. alatt felvett szántó 4 kikiáltási árban, a C:2 alatt Nagy Rebeka László Nagy Ferenczné javára bekebelezett ¹/₂ részbeni haszonélvezeti jog fentartásával, —

a felsősófalvi 2588 sztjkvben A + 866/1 hrsz kaszáló 45 k. A† 2799 hrsz. kaszáló 08 k. 1568 sztjkvben A† 5568/231 hrsz legelő 1 k. I. R 679 sztjkvben A† 7201/2, 7502/2 hrsz. szántó és legelő 5 k. A† 7799/1/1 hrsz. kaszáló 18 k. A† 7201/1 7202/1 hrsz. szántó és legelő 5 k. A† 7800 hrsz kaszáló 47 k.kikiáltási árban, —

a felsősófalvi 1067 sztjkvben A† 389 390/1 hrsz. faház és udvar 300 k. kikiállási árban a felsősófalvi 1067 sztjkvben A† 2122, 2123 hrsz. szántó és kaszáló 2 k. kikiáltási árban, —

a felsősófalvi 1067 sztjkvben A† 6638 hrsz. szántó 17 k. kikiáltási árban, —

a felsősófalvi I. R. 165 sztjkvben A† 3691 hrsz szántóföld 7 k. kikiáltási árban, —

a felsősófalvi I. R. 165 sztjkvben A† 6887/3 6888/2 hrsz. szántóföld és kaszáló 12 k. kikiáltási árban, a C 12 tétel alatt Nagy Rebeka László Nagy Ferenczné javára bekebelezett ¹/₂ részbeni haszonélvezeti jog fentartásával,

végül a felsősófalvi 1441 sztjkvben B:368 tétel alatt felvett közhelybeli jutalék 12 k. kikiáltási árban külön jószágtestként az 1913 évi **november hó 27-ik** napjának d. e. 11 órájakor Felsősófalva község házánál megtartandó nyilvános árverésen el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhelyen, 1913. évi okt. hó 17.

Constantinescu Viktor s. k., kir. t.-széki biró.

A kiadmány hiteléül:

Dósa, kir. tvszéki tkönyvvezető.

KÖHÖGÉS

rekedtség ellen nincs jobb a

RÉTHY-féle permetefü czukorká-nál

Millió ember szereti a világhirü RÉTHY-cukorkát, mert rendkivül kellemes izü, a gyomrot, étvágyat nem rontja. Meghülés, hurut, köhögés ellen biztosan és gyorsan használ. Vásárlásnál vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van. Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a „RÉTHY" név.

1 doboz ára 60 fillér, kapható mindenütt. Postán küld 5 dobozt franko 3 koronáért.

Réthy Béla gyógyszerész **Békéscsaba**

1683—1913. sz. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közbirré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszéknek 1913. évi V. 976 számu végzése következtében Dr. Hinléder F. Ernő ügyvéd által képviselt Rösler és Gábor javára 401 K 46 f. s jár. erejéig 1913. évi október 7-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 760 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: tekeasztal, butorok és ágynemüek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járásbiróság 1913. évi V. 976/2 számu végzése folytán 401 K. 46 f. tőkekövetelés, ennek 1913. évi január hó 15. napjától járó 5% kamatai, ¹/₃% váltódij és eddig összesen 116 K 30 f-ben biróilag már megállapitott költségek erejéig Székelyudvarhelyen végrehajtást szenvedő lakásán leendő megtartására 1913. évi **november hó 14-ik** napjának délutáni 2 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Székelyudvarhelyen, 1913. okt. 25.

Nagy Lajos, kir. bir. végrehajtó.

Védjegy: „Horgony".

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótolva

egy régjónak bizonyult háziszer, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult köszvénynél, ossznál és meghüléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisitványok miatt beváásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony" védjegygyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K —.80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólvára minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszertára az „Arany oroszlánhoz", Prágában, Elisabethstrasse 5 szám.

Egy okos fej

minden alkalommal

Dr. OETKER sütőporát használja à 12 f.

Teljesen higienikus orvosok által ajánlott élesztőpor

Használata által minden tészta nagyobb, lazább és könnyebben emészthetővé lesz.

Dr. OETKER-féle Vanilinczukor à 12 fillér, a legnemesebb fűszere minden tésztának, kakaó és tea, csokoládé és krém, kuglupf, torta, pudding és tejszin, továbbá finom vagy porczukorral vegyitve mindennemü sütemény behintésére. Pótol 2—3 csö vanilliát. Ha félcsomag *Dr. Oetker Vanilincukrot* 1 kg. cukorral keverünk és ebből 1 v. 2. teáskanálnyit 1 csésze teára öntünk kitünő aromáju ital kapunk.

Dr. OETKER sütőpora és vanilincukra minden fűszerkereskedésben kapható. Kimeritő használati utasitás minden csomag mellett van Receptgyüjtemény ingyen

Nem lesz többé nedves lakás! :: Nem lesz többé nedves pincze!

mert a „BIBER" absolut vizhatlan szigetelő, lehetővé teszi mindennemü nedves vizálló helyiségek tökéletes szárazzá tetelét.

„BIBER"-rel bármely kőmives végezhet szakszerü szigetelést. megoldja a beton és vasbeton vizhatlanitási kérdését is.

Prospektust, használati utasitást s minden egyéb felvilágositást készséggel ad a „BIBER-MÜVEK egyedárusitója: Papp-Zakor Endre vaskereskedése Székelyudvarhelyt.

Elsőrendü kész butorraktár. :: :: :: ::
Asztalos, esztergályos és kárpitos mühelyek.

A m. tisztelt közönség szives figyelmébe ajánlom a legegyszerübbtől a legmodernebb butorokkal :: felszerelt

butorraktáram

Saját asztalos-mühelyemben rajz szerint elkészitek bármilyen kivitelü butort. Menden egyes darabért garanciát vállalok. :: ::

Modern ebédlők. Hálószobák.

Szives pártfogást kér

Balázs Károly

butorraktáros és esztergályos.

BECSEK D. FIA ::

könyvnyomda helyiségeit Kossuth-u. 14. szám alá :: heytetze át

Telefon 14. szám.

A m. t. közönség szives bizalmát uj helyiségünkben is tisztelettel kérjük. :: :: :: ::

807—1913. sz. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy az oklándi kir. járásbiróságnak 1911 évi Sp. I. 126/4 számu végzése következtében Dr. Jakab Zoltán ügyvéd által képviselt Mihály József mezei lövétei lakos javára 606 K s jár. erejéig 1913. évi julius hó 23-án foganatositott kielégitési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 618 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: 2 ló, 1 borju, 4 malacz és más ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbiróság 1913. évi V. 209/5. számu végzése folytán 606 K 5 fill. tőkekövetelés, ennek 1910. évi decz. hó 15. napjától járó kamatai, $^1/_3$ % váltódij és eddig összesen 472 koronában biróilag már megállapitott költségek erejéig Lövétei határban Ángyas nevü helyen alperesnél leendő megtartására 1913. évi **november hó 7-ik** napjának délelőtti 11 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

A mennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Okländ, 1913. évi okt. 18.

Pollák Ignácz, kir. bir. végrehajtó.

Szolid és pontos kiszolgálás.

GYÖNYÖRÜ, MARADANDÓ ÉRTÉKÜ ARANY és EZÜST AJÁNDÉKTÁRGYAK

beszerezhetők

ISZÁKOVITS BERNÁT MUÓRAS ÉS ÉKSZERÉSZNél.

Székelyudvarhelyt, Deák-tér 12. sz. (Pénzügyi palota mellett)

hol a legjobb és legszebb kivitelben kaphatók eredeti *OMEGA, SCHAFFHAUSEN* és *CHRONOMETRE* inga és zsebórák, arany és ezüst ékszerek, *gyürük, nyakékek, láncok, brilliáns gyürük és függők. Ezüst és alpacca disztárgyak. Ezüst evőeszközök, domborművek jardinierek, állványok, kompotos tálak, kávés és teáskészletek.*

Szemüvegek és mindenféle optikai szerek.

Mindenféle javitásokat elvállalok és azonnal pontosan eszközlök.

Koczkázat kizárva. Szabad megtekintés vételkényszer nélkül.

Faeladási hirdetmény.

Homoródkeményfalvi közbirtokosság a tulajdonát képező „Endesz" erdőben Udvarhelyvármegye közig. erd. bizottságának 1548—1913. sz. határozatával kihasználni engedélyezett 700 drb tölgy törzs 640 m·³ kéreg- és szijácsmentes műfa és 632 m³ tüzifa fatömegének eladása czéljából Homoródkeményfalva község házánál 1913. évi **november hó 20-án** d. e. 11 órakor zárt irásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverést tart.

Kikiáltási ár 14255 korona. Bánatpénz 1425 korona 50 fillér.

Becsértéken alul eladás nem történik.

Az árverési és szerződési feltételek, valamint a becslésre vonatkozó részletes adatok a közbirtokosság elnökénél és a székelyudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Homoródkeményfalva, 1913. szept. 27.

Gergely Dénes,
közbirtokossági elnök.

Csak 50 kor.

I garnitur elegáns ebédlőkészlet az alábbi összeállitásban:

36 darab lapos tányér
12 „ mély tányér
12 „ csemegés tányér
2 „ leves csésze
2 „ mártás csésze
2 „ mártás csésze alj
2 „ pecsenyés tál
2 „ kompótos tál
2 „ zöldséges tál
2 „ tésztás tál
2 „ sótartó

Finomabb ebédlőkészletek, teás, kávés, feketés készletek és üvegáruk nagyvál asztékban legocsóbb árban kap hatók

Márk Testvérek

kereskedésében Deák-tér 14. szám.)

Első varrógépraktár

Dus választéku s a legkiválóbb készitményü

varrógépek, lőpor, diszáruk, vadászfegyverek

elsőgyártmányu szakmába vágó jól berendezett vaskereskedésünkben jutányos árak mellett beszerezhetők.

RÖSLER és GÁBOR vaskereskedése

Székelyudvarhely. Fióküzlet: Székelykeresztur.

Kőbányai sör!!

A legjobb hirnevü DREHER-féle „Korona" s „Dupla márci uzi sör"

Első Magyar Részvény Sörfőzde „Udvari" és „Goliát Maláta sör"

Kizárólagos főraktár Udvarhelymegyében

Rösler és Gábor czégnél

Székelyudvarhelyi és Székelykeresztúron.

Vidéki és helybeli megrendelések hordók és naponta frissen töltött palaczkokban pontosan lesznek eszközölve.

Vöröshagyma

továbbá Sárgarépa, Petrezselyem, Torma, Foghagyma, Paradicsom stb. nagy és kisebb mennyiségben a legjutányosabb napi árban kaphatók.

Árak kérdezősködésre:

Mandl Zsigmond, Makó.

Feltünő olcsó árak!

6 szem. étkező készlet 15 K-tól feljebb
12 szem. étkező készlet 30 „ „
6 szem. teás készlet . 7 „ „
6 szem. kávés készlet 7 „ „
Mosdókészletek . . . 10 „ „
Függő lámpák . . . 5 „ „
6 szem. vizes készlet 3 „ „

Valamint itt föl nem sorolható mindennemü üveg, porczelláu, lámpa, képek, tükrök, házi és vendéglői berendezések, sport- és utazóczikkek, chinaezüst-áruk és gyerek-játékok olcsó árban kaphatók:

DRAGOMÁN-czégnél

Székelyudvarhelyen.

Villamos izzótestek:
Fémszálas 2 kor. Szénszálas 70 fillér.

Ritka alkalmi vétel mig az olcsó áruk raktáron vannak

Hirsch Rudolf kész ruha és divatüzletében

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utcza 25. szám.

400 drb férfi finom és elegánsan szabott öltönyök K. 17, 20, 24, 29, 32, 38, 40, 45.

300 drb tartós min. átmeneti kabátok dubl szövet K. 17, 24, 29, 33, 38, 40, 46, 50,

200 drb férfi rövid kabát szőrme gallér és béléssel K. 20, 28, 33, 40, 46, 52,

500 drb női átmeneti kabát legujabb divatu K. 18, 22, 29, 33, 38, 42, 46, 50, 58.

100 drb női kösztüm fekete és szines szövetből K. 28, 32, 37, 40, 45, 50.

200 drb női alj K. 7, 8, 10, 12.

800 pár finom tartós cipő K. 12, 14, 16, 18.

Mig ezen alkalmi olcsó árukból a készlet tart, kérem a n. é. vevőközönség szives pártfogását.

Sz. 9487—913. tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat

A székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, miszerint Dr. Vass Lajos ügyvéd által képv. Csató és Kun czég székelyudvarhelyi lakos végrehajtatónak Barta Jánosné Keresztes Mária székelyudvarhelyi lakos végrehajtást szenvedő elleni 97 K. 99 fillér tőkekövetelés s jár.iránti végrehajtási ügyében az 1881. évi LX. t.-cz. 144. §-a alapján és a 146. § a értelmében az árverést elrendelte és a következő ingatlanok és pedig a székelyudvarhelyi kir. törvényszék területén levő és a székelyudvarhelyi 1690 sz. tjkvben A † 572 hrsz. faház 600 korona kikiáltási árban külön jószágtestként 1913. évi deczember hó 22-ik napjának d. e. 9 órájakor a kir törvényszék tlkvi hatóság árverelő szobájában (földszint 39 sz.) megtartandó árverésen el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 % át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely, 1913. évi okt. hó 6.

Mihály János s. k., kir. tszéki biró.

A kiadmány hiteléül:

Dósa, kir. tszéki tlkvvezető.

A Kremenezky

Metallum

fémszálas izzólámpa nem törékeny és sokaig ég.

Kapható:

Márk Testvérek

füszer és csemegeüzletében Székelyudvarhelyen.

Kálnai és Társa

gépgyár, vas- és fémöntöde

Telefon 221. sz. **MAROSVÁSÁRHELY**, Wesselényi-u. 45.

Mindennemü vas és fémöntvények rajz s minta szerint

Műszaki czikkek nagy raktára.

Fürészgyár, Szeszgyár, Malom, Téglagyár berendezések átalakitások javitások.

Transmissiók, Csapágyak, Szijkerekek, Féktuskók

Speciális készitmények

Földgáz, Benzin, Szivógáz motorok épitése

Szivógáz generátorok. — Benzinmotorok átalakitása szivógázra.

Körfürészek, Szallagfürészek, Ingafürészek, Keretfürészek.

Ipar vasutkerekek, Csapágyak, alkatrész.

Automobil motorok javitása.

Aczélöntvények.

Benzin és másfajta motorok javitása!

Tüzoltófecskendők és összes felszerelések!

Gazdaságok és gyárak berendezése.

KOLLARIT-BŐRLEMEZ

kaucsuk-kompozitióval bevont ruganyos, viharbiztos és idötálló szagtalan fedéllemez. A jelenkor **legjob tetőfedéllemeze**

Végtelenül tartós.

Régi zsindelytetők átfedésére kiválóan alkalmas. -- Sem mázolni, sem mészlével bekenni nem kell.

Kapható Székelyudvarhelyen:

GYERTYÁNFFY J. FIAI UTÓDA

vaskereskedésében

UNIVERSAL TABLETTA

(fejfájás ellen)

Készíti: **GYARMATI EMIL** városi gyógyszertára **BAJA.**

Hatásában felülmulja az aspirin tablettákat, minthogy egyuttal enyhe hashajtó a salicyl készitmények gyógyértékével. — Nem befolyásolja a szivműködést.

Felülmulja a külföldi hason készitményeket.

Kiváló szer meghülési betegségek, influenza, nátha, zsába, csuzos és hurutos betegségek ellen Azonnal fájdalomcsillapitó fej, fog és fülfájásnál, különben bevált ischias, rheuma és szaggatásoknál.

Olcsóbb az eddigi készitményeknél, egy 20 tablettát tartalmazó üvegcsö 1 K.

Kapható az egyedüli készitőnél **GYARMATI EMIL** városi gyógyszertárában Baján

Kitünő minőségü és legmagasabb szilárdságu PORTLAND CEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND CEMENT-GYÁR BRASSO

(Kugler és Társai.) — Itt helyben kapható: Rösler és Gábor czégnél.